

Tenth Conference on Legal Translation, Court Interpreting and Comparative Legilinguistics – 19–21.06.2015 – Poznań (sprawozdanie)

DOI: <http://dx.doi.org/10.12775/RP.2016.018>

W dniach od 19 do 21 czerwca 2015 roku w Poznaniu w Collegium Novum odbyła się dziesiąta, jubileuszowa, międzynarodowa konferencja naukowa poświęcona legilingwistyce, językoznawstwu sądowemu i przekładowi prawniczemu. Organizatorem konferencji jest już od lat Zakład Legilingwistyki i Języków Specjalistycznych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, a pieczę nad całym wydarzeniem sprawuje prof. UAM dr hab. Aleksandra Matulewska, którą wspierają dr Milena Hadrian, dr Yuki Horie, mgr Paula Trzaskawka oraz mgr Paulina Skorupska (wszystkie te osoby są pracownikami Zakładu Legilingwistyki i Języków Specjalistycznych). Pomocą służą również współpracownicy Zakładu w osobach dr Karoliny Kaczmarek, mgr Darii Zozuli, dr hab. Joanny Grzybek (z Uniwersytetu Jagiellońskiego) oraz dr Pauliny Mazurkiewicz (z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego).

W ciągu trzech dni konferencyjnych wygłoszono 68 referatów po angielsku (to główny język konferencji), niemiecku, francusku, rosyjsku i polsku.

Konferencja legilingwistyczna już od blisko 10 lat stanowi bardzo istotny punkt na mapie konferencyjnej kraju – jej zakres tematyczny obejmuje zagadnienia niezwykle ważne zarówno dla teoretyków, jak i praktyków przekładu, badaczy języka prawniczego i specjalistycznego, a nawet dla prawników. Możemy więc zapoznać się z takimi dziedzinami jak szeroko pojęte tłumaczenie prawnicze i sądowe (w tym dydaktyka przekładu prawniczego i sądowego, tłumacz przysięgły czy błędy w przekładzie). Język prawa obejmuje historie języków prawa, terminologię prawniczą, gatunki piśmiennictwa prawniczego, język prawny i prawniczy Unii Europejskiej, analizę dyskursu prawnego, strukturę i semantykę tekstów prawniczych, rozwój języka prawa, wykładnię tekstów sformułowanych w języku prawa, nauczanie języka prawa, zrozumiałość tekstów ustawowych, *Plain Language Campaigns*, a także językowe aspekty tekstu rozprawy sądowej. Kolejne pole do rozważań stanowią zagadnienia związane z historią prawa i systemów prawnych, a mianowicie porównawcze badania systemów prawnych oraz konfrontacja *common law* i prawa kontynentalnego. Prawa dotyczące języka poruszają również bardzo istotne problemy prawa do

tłumacza, praw mniejszości językowych i praw człowieka związanych z językiem, co we współczesnym świecie, w którym obserwujemy niezwykle dużą mobilność ludzi z jednej strony, a z drugiej pojawiające się konflikty i problemy na tle etnicznym, jest tematem, któremu należy poświęcić jeszcze więcej uwagi niż dotychczas. Następną domeną konferencyjną jest – obecna w nazwie konferencji – legilingwistyka i językoznawstwo sądowe, a w tym fonetyka, idiolekty, stylistyka, kwestie dotyczące językoznawcy jako biegłego sądowego oraz językowych aspektów fałszerstw dokumentów publicznych. Ostatnią już dziedziną z szerokiego spektrum tematów konferencyjnych są języki specjalistyczne, w tym terminologia, gatunki, dyskurs oraz przekład.

Powyższy bardzo szeroki zakres tematyczny pokazuje, że jak dużym polem potencjalnych badań i rozważań mamy do czynienia, co znajduje swoje odzwierciedlenie w całym wachlarzu tematów referatów i wystąpień konferencyjnych. Ze względu na wspomnianą już wyżej bardzo dużą liczbę referatów nie będę ich omawiać szczegółowo, przedstawię tylko pewien koncepcyjny podział, wyraźnie zarysowany na konferencji, natomiast w skrócie omówię główne tematy poruszone w wystąpieniach plenarnych.

W pierwszym dniu konferencji wysłuchaliśmy trzech wykładów plenarnych. Profesor Lavinia Dan (z Uniwersytetu im. Owidiusza w Konstancy) przybliżyła efektywne metody uczenia się i nauczania specjalistycznej terminologii w perspektywie psycholingwistycznej. Motywacja w połączeniu z umiejętnościami komunikacyjnymi oraz wiedzą kontekstową (sytuacyjną i tekstową) stanowią priorytety w procesie akwizycji języka obcego. Profesor Marta Chroma (Uniwersytet Karola w Pradze) podkreśliła w swoim wystąpieniu konieczność podejmowania przez tłumacza tekstów prawnych decyzji na podstawie analizy odmian prawniczego języka angielskiego na wszystkich poziomach języka, a zatem na poziomie gramatycznym (morfologia i składnia), tekstowym (odpowiednie typy lub gatunki tekstów) oraz pragmatycznym (w kontekście potencjalnych odbiorców przekładu). Czynnikiem motywującym do podjęcia takiej decyzji może być rodzaj systemu prawnego obecnego w kulturze docelowej (np. prawo stanowione czy *common law*) lub potencjalny odbiorca tekstu (a także fakt, czy posiada on wiedzę prawniczą bądź doświadczenie w czynnościach prawnych prowadzonych w języku angielskim).

Profesor Anne Wagner z *Centre Droit e Perspectives du Droit* (Uniwersytet Lille II) skupiła się z kolei na problemach związanych z pojęciem materializacji i przetłumaczalności prawa. Materializacja podlega licznym ograniczeniom na wszystkich poziomach, natomiast percepcjonowanie prawa jak systemu znaków pozwala zrozumieć funkcjonowanie tego procesu. A zatem materializowanie wiedzy prawnej i transfer tej wiedzy z języka źródłowego do doce-

lowego nie jest procesem statycznym, ale dynamicznym, jest przekraczaniem barier językowych. W tym kontekście legilingwistyka zbliża do siebie prawo i kultury prawne. Ta przetłumaczalność pewnych pojęć inherentnych dla danego systemu prawnego jest procesem świadomej adaptacji pojęć istniejących w języku docelowym. Kluczowym elementem tego procesu jest transfer komponentów kulturowych przynależnych systemom prawnym.

W ostatnim dniu konferencji wystąpiła natomiast profesor Josephine Bacon, która podkreśliła złożoność i bardzo szeroki wachlarz zadań tłumaczeniowych stojących przed tłumaczami tekstów prawniczych (pisemnych i ustnych). Wymaga to wielu różnorodnych kompetencji, poczynając od znajomości różnych systemów prawnych, a skończywszy na zagadnieniach terminologicznych i warsztatowych. Należy tu również wspomnieć o wiedzy dotyczącej samego prawa, przepisów prawnych oraz źródeł informacji.

Pozostałe wystąpienia konferencyjne podzielone były na sekcje językowe (polski, angielski, francuski, niemiecki i rosyjski) i tematyczne (terminologia prawnicza, język prawniczy, dydaktyka, przekład specjalistyczny, tłumaczenie ustne, zawód tłumacza). W tym dosyć szerokim spektrum tematów mogliśmy wysłuchać referatów dotyczących zagadnień genologicznych, badań konfrontatywnych, aspektów pracy oraz zawodu tłumacza przysięgłego, uwarunkowań kulturowych w przekładzie prawniczym oraz przekładu prawniczego w kontekście różnych systemów prawnych. Ze względu na przewidziany przez organizatorów czas na dyskusję merytoryczną i możliwość zadawania pytań autorom mogliśmy uczestniczyć w ożywionej wymianie zdań, poruszającej ważne tematy i odbywającej się – co niezwykle ważne i typowe dla poznańskiej konferencji – w życzliwej i pełnej zrozumienia atmosferze.

Nawiązywaniu kontaktów oraz kontynuacji dyskusji poza ograniczeniami sal konferencyjnych sprzyjał uroczysty bankiet, który odbył się w sobotę, w drugim dniu konferencji, jak zwykle w gościnnych murach Collegium Historicum.

Tytułem podsumowania można stwierdzić, że jubileuszowa konferencja legilingwistyczna jak zawsze była areną wymiany doświadczeń i refleksji oraz służyła nawiązywaniu kontaktów nie tylko natury naukowej. Gościom zagranicznym organizatorzy w jeszcze większym stopniu uatrakcyjnili pobyt zwiedzaniem miasta z anglojęzycznym przewodnikiem. Tematy poruszane na konferencji z pewnością dadzą asumpt do dalszych poszukiwań badawczych.

Ewa Kościałkowska-Okońska
Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

